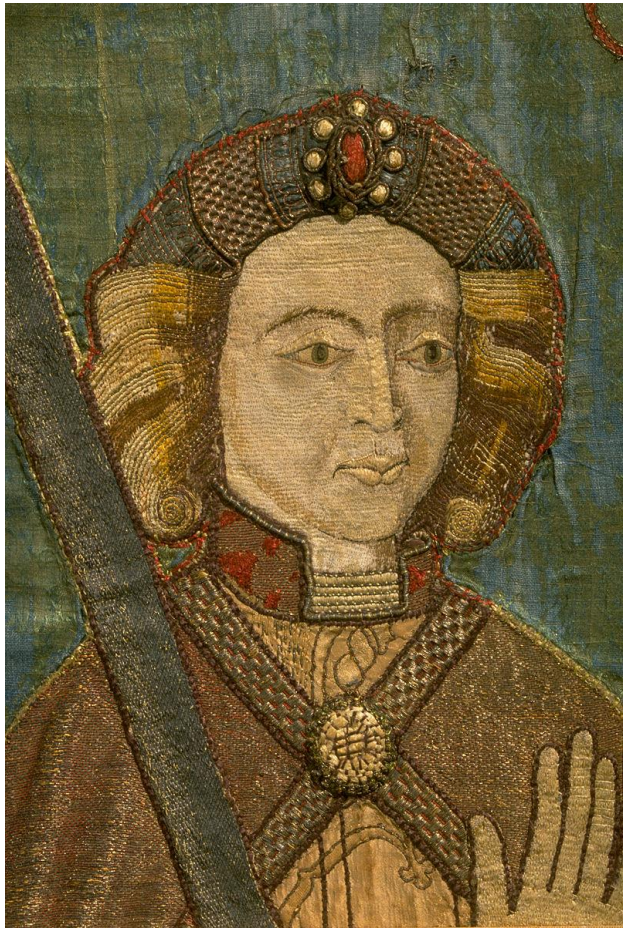

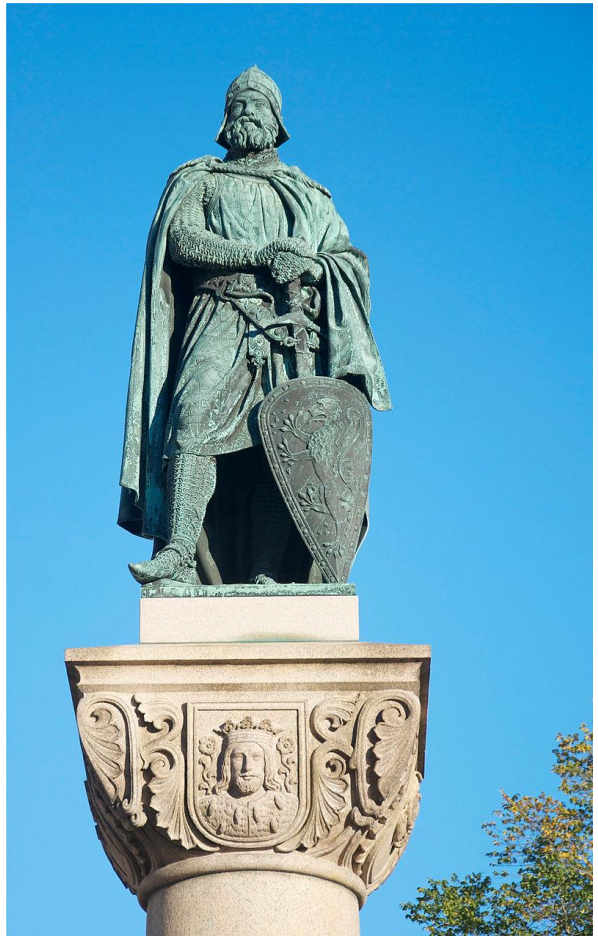

SVENSKA KRIG UNDER MEDELTIDEN

Det första väldokumenterade svenska kriget stod mellan svenska kungen Inge den äldre och den norske kungen Magnus Barfot om Dalsland och delar av norra Västergötland. Det finns spår av tidigare exempel, men det avslutades med ett väldokumeterar fredsavtal i Trekungamötet 1101. Vid fredsmötet, där även danske kungen närvarade, är det tydligt att det var tidiga medeltidsmonarkier och inte släkter som stridit.

Sveriges senaste krig uppges i allmänhet vara fälttåget mot Norge 1814 och att Sverige därefter har haft fred i mer än 206 år. Samtidigt har Sverige efter andra världskriget deltagit med trupper i uppdrag sanktionerade av Förenta Nationerna. Det har då kallats fredsbevarande uppdrag, men i till exempel Kongo så blev FN en stridande part under konflikten och svenska trupper genomförde regelrätta anfall under det mandatet. Under insatser i Libyen 2012 och i Afganistan mellan 2002 och 2021, deltog Sverige som part i konflikten under ledning av Nato, men insatserna var sanktionerade av FN. När det uppmärksammades att Sverige haft fred i 200 år 2014 så problematiserades bilden något, men i allmänhet var konsensus att Sverige haft fred trots de internationella insatserna, och därför har de insatserna inte tagits med i listan.

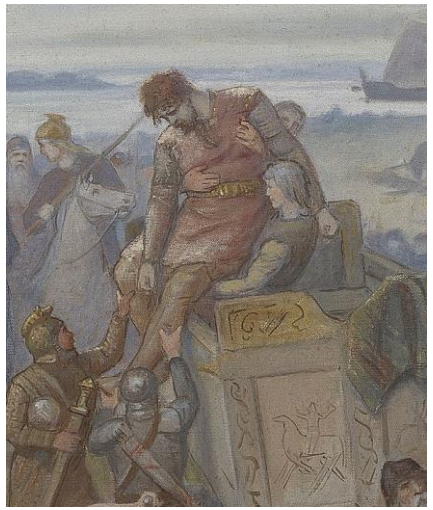

Slaget vid Fyrisvallarna

Svenska Krig under Medeltiden

Inge den äldre och Magnus Barfot krig om Dalsland och delar av norra Västergötland. (1090-talet–1101)
Striden mellan Sverkerska och Erikska ätten (1169–1210)

Estländska korståget (1220)
Slaget vid Olustra (1229 eller 1230)
Andra svenska korståget (1248–1250)
Slaget vid Herrevadsbro (1251)

Avsättningskriget mot kung Valdemar (1275)
6000-markskriget (1276–1278)
Tredje folkungaupproret (1278–1280)

Tredje svenska korståget (1293)
Slaget vid Landskrona (1301)
Slaget vid Mjölkalånga (1318)
Kexholmskriget (1321–1323)

Kalundborgskriget (1341–1343)
Avsättningskriget mot Albrekt av Mecklenburg (1388–1389)

Engelbrektsupproret (1434–1436)
Pukefejden (1436–1437)
Dansk-svenska kriget (1468–1469)
Slaget vid Öresten (1470)

Dansk-svenska kriget (1470–1471)
Sturarnas ryska krig (1495–1497)

Avsättningskriget mot kung Hans (1501–1503)
Svante Nilsson Stures krig mot Danmark (1504–1512)

Sten Sture den yngres krig mot Danmark (1512–1520)
Gustav Vasas befrielsekrig (1521–1523)

Inge den äldre och Magnus Barfot krig om Dalsland och delar av norra Västergötland. (1090-talet–1101)

Norske kungen Magnus Barfot fick Norge och delar av norra Västergötaland, efter giftermål med Inge den äldres dotter. Fred Trekungamötet vid Göta älvs mynning var ett möte som hölls 1101 mellan de tre nordiska kungarna Magnus Olavsson (Magnus Barfot) från Norge, Inge den äldre från Sverige och Erik Ejegod från Danmark för att sluta fred.

Striden mellan Sverkerska och Erikska ätten (1169–1210)

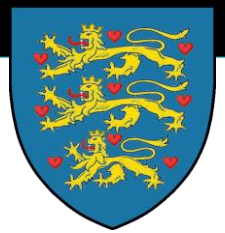

Den Erikska ätten var en av två ätter som slogs om makten över Sverige ungefär mellan år 1130 och år 1250, uppkallad efter den första kungen ur ätten, Erik den helige. Den Erikska ätten, med bas i Västergötland.
Vinst för den Erikska ätten. kunde räkna med stöd från Svealand och Norge.

Estländska korståget (1220)

Slaget vid Leal (Lihula på estniska) ägde rum 8 augusti 1220 (ej helt säkerställt datum) och är en av de första kända förlusterna i svensk militärhistoria. Händelsen finns nedtecknad i både Henrik av Lettlands krönika (1224) och i Livlands äldre rimkrönika (slutet av 1200-talet)

Slaget vid Olustra 29 november 1229 eller 1230

Slaget vid Olustra var en sammandrabbning under 1200-talets inbördeskrig i Sverige mellan den omyndige kungen Erik Eriksson och rådmannen Knut Holmgersson ("Knut Långe"). Slaget tros ha ägt rum i Olustra i Södermanland, men även Alvastra i Östergötland har nämnts som en möjlig plats.

Andra svenska korståget (1248–1250)	**Det Andra svenska korståget var en svensk militär expedition ledd av Birger Jarl, som gick till Finland. Den antas ha ägt rum under åren 1248-1250. Som ett resultat av korståget blev Finland svenskt för de närmaste 550 åren.**
Slaget vid Herrevadsbro år 1251	**Utkämpades mellan svenska upprorsmän, understödda av legohär, sannolikt främst tysk sådan, och den svenska kungamaktens styrkor under ledning av Birger jarl. Var slaget stod råder det delade meningar om. Den traditionellt vedertagna tolkningen pekar ut en bro över Kolbäcksån vid Kolbäck i Västmanland.**
Avsättningskriget mot kung Valdemar (1275) Seger för hertigarna Magnus och Eriks upprorshär	**Slaget vid Hova var en strid vid Hova i Tiveden 14 juni 1275, där en bondehär under ledning av kung Valdemar Birgersson besegrades av dennes bröder hertig Magnus, senare Magnus Ladulås, och Erik med tillnamnet "Allsintet". Sedan Magnus och Erik sagt upp tro och lydnad till sin bror Valdemar, värvades en upprorshär i Danmark.**
6000-markskriget 1276 - 78	**Kriget utlöstes sedan en summa på 6000 mark silver, som utlovats till Danmark för danskt stöd för Magnus Ladulås i hans strid mot Valdemar Birgersson 1275, hade uteblivit. Magnus Ladulås tog inledningsvis initiativet i form av ett plundringståg genom Halland och Skåne. Magnus Ladulås tvungen att betala 4000 mark till Erik Klipping.**

Vikingatågen i österled upphörde vid början av 1000-talet men Sveriges förbindelser österut fortfördes, exempelvis gifte Olov Skötkonungs bort sin dotter Ingegerd 1019 med Jaroslav I av Kiev. Det ser ut som om Novgorod under första hälften av 1000-talet stödde svenska och norska regenter mot danska-engelska kungar.

Under 1100-talet var den hedniska Östersjöbefolkningen, bland annat **Kareler** och **Ester**, en fara för den svenska Östersjökusten. Ett sådant härjningståg ledde till Sigtunas brand 1187. Svenskarna var därmed i en liknande situation som tidigare drivit tyskar och anglosaxare att missionera i Norden: Ett införande av kristendomen öster om Östersjön kunde skapa säkerhet.
Påven i Rom stod i konkurrens med den grekisk-ortodoxa kyrkan som samtidigt sökte öka sitt inflytande i **Ryssland.** Otvivelaktigt ingick även korstågen i en medveten svensk handelspolitik österut.
Svenskarna var inte de enda som for på militära expeditioner i östersjöområdet. **Danmark** hade tidigare framgångsrikt bekrigat de västliga slaverna i nuvarande Nordtyskland, och vid slutet av 1100-talet etablerat sig i **Estland.** Runt år 1200 verkade danskarna också norr om Finska viken. Även den **tyska Svärdsriddarorden**, etablerade sig vid denna tid i **Livland** med centrum i **Riga.**
Under 1220-talet gick kung Johan Sverkersson in på den baltiska militära scenen, genom att invadera Rotalia. **Med på krigståget var jarl Karl Döve och Linköpingsbiskopen Karl Magnusson**. Enligt Henrik av Livlands krönika var syftet maktpolitiskt, att "erövra vissa delar av Estland". Den gamla fästningen Leal blev högkvarter. Rotalia var redan formellt kristnat, med en egen biskop med säte just i Leal. Det bekymrade inte svenskarna, och det gjorde inte heller den varning de fick om att esterna var opålitliga. **Johan Sverkerssons** riddare reste omkring i landet och döpte ester och byggde kyrkor, tills kungen var säker på att Rotalia var en del av hans rike. Han lämnade några krigare i Leal och ansåg att ingen fara rådde då området var omgivet av både danska och tyska befästningar.

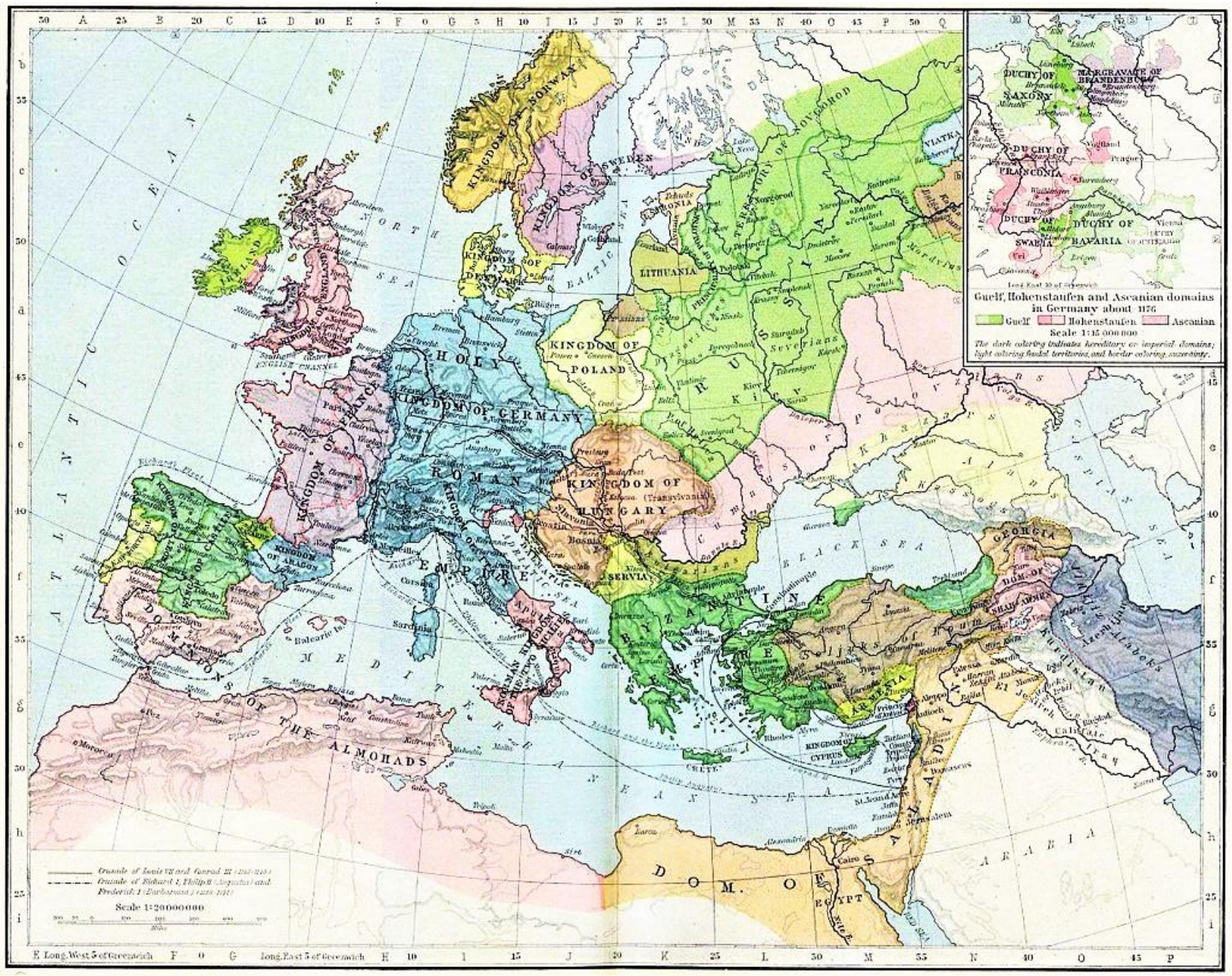

Europa år 1190, precis innan korståg började riktas mot Baltikum.

De svenska korstågen var en serie svenska militära expeditioner under 1100- och 1200-talen för att införa katolicismen i de då hedniska Baltikum och Finland. Expeditionerna syftade också till att säkra den svenska Östersjökusten och handelsvägarna österut i konkurrens med Tyskland, Danmark och Ryssland.

Tredje folkungaupproret (1278–1280)	**Folkungaupproret (ibland Tredje folkungaupproret) var ett uppror 1278–1280 mot den svenska kungen Magnus Ladulås, lett av folkungar. Upproret förefaller ha börjat i trakten av Skara, under ledning av Johan Filipsson (Aspenäsätten) som redan under Valdemar Birgersson varit en orosstiftare, andra ledare som nämnts är kung Magnus Ladulås egen marsk och riksråd, Karl Gustafsson.**
Tredje svenska korståget (1293)	**Det Tredje svenska korståget var en svensk militär expedition till Karelen och anses ha ägt rum 1293. Det var ett område som då kontrollerades av Republiken Novgorod. Som ett resultat av korståget upprättades Viborgs fästning, av riksföreståndaren Tyrgils Knutsson, och västra Karelen hamnade under svenskt styre i drygt 400 år.**
Slaget vid Landskrona (1301)	**Slaget vid Landskrona var ett slag mellan Sverige och Novgorod. När en mindre rysk avdelning syntes vid Neva inte långt ifrån Landskrona ledde Sten en knappt 20 man stark skara för att undersöka deras avsikter. När svenskarna närmade sig tog den ryska avdelningen till flykten och svenskarna återvände. Resultat Novgorodsk seger.**
Slaget vid Mjölkalånga (1318)	**Slaget vid Mjölkalånga i Västra Göinge, Tyringe i Skåne ägde rum år 1318. Den svenska hären besegrade en dansk armé. Hösten 1306 kulminerade striderna. Kung Birger fick bröderna att acceptera sin 4-årige son Magnus som näste kung. Pojken svor eden vid Mora stenar och allt var för tillfället lugnt. Hertigarna kom då ridande norrut från ett bröllop i Bjälbo. Efter slaget utbröt en plundringsvåg över hela Skåne.**

Kexholmskriget (1321–1323)	**Nöteborgstraktaten eller Nöteborgsfreden eller Freden i Nöteborg var en fredstraktat mellan Sverige under kung Magnus Eriksson och Republiken Novgorod under furst Jurij Danilovitj. Traktaten undertecknades i Nöteborg den 12 augusti 1323 och avslutade ett krig mellan dessa båda stater, som hade pågått till och från i 30 år (sedan 1293).**
Kalundborgskriget (1341–1343)	**Kalundborgskriget var en militär konflikt som utkämpades mellan Sverige, allierat med Holstein, och en allians bestående av Danmark och hansestäderna Lübeck, Hamburg, Rostock, Wismar, Greifswald och Stralsund. 1341 gick Valdemar samtidigt till anfall mot grevskapet Holstein och slottet Kalundborg på Själland, där hertiginnan Ingeborg (Magnus Erikssons mor) residerade. Valdemar erkände försäljningen av Skåne, Blekinge och Halland.**
Avsättningskriget mot Albrekt av Mecklenburg (1388–1389)	**Slaget vid Åsle (även känt som Slaget på Falan eller Slaget vid Falköping) utkämpades mellan Albrekt av Mecklenburgs och Margareta Valdemarsdotters trupper den 24 februari 1389 utanför Falköping i Västergötland. Den 24 februari 1389 möttes styrkorna mellan Mösseberg och ett träsk, vid Åsle kyrkby ungefär en mil öster om Falköping. Drottning Margaretas styrkor stod som vinnare trots att deras befälhavare Henrik Parow stupade i slaget.**
Engelbrektsupproret (1434–1436)	**Engelbrektsupproret var ett medeltida uppror i Sverige, som varade 1434–1436. Upproret riktade sig emot Erik av Pommern, då kung över Kalmarunionen, och leddes av frälsemannen Engelbrekt Engelbrektsson.Upproret, med centrum i Dalarna och Bergslagen, spred sig över hela Svealand och Götaland. Upproret ledde till att Engelbrekt valdes till rikshövitsman, kung Erik av Pommerns avsättande, och inledde Kalmarunionens upplösning.**

Pukefejden (1436–1437)	**Pukefejden var en uppgörelse i Sverige under 1430-talet, mellan å ena sidan Erik Puke och hans anhängare och å andra sidan Karl Knutsson (Bonde) med anhängare. Motsättningarna mellan Erik Puke och Broder Svensson å ena sidan och herrarna, med marsken Karl Knutsson (Bonde). Domen innebar förstås döden för Erik Puke vars huvud föll i slutet av mars 1437.**
Dansk-svenska **kriget (1468–1469)**	**För att betala detta krävdes nya skatter vilket ledde till uppror i Sverige 1463–1464 och att Karl åter valdes till svensk kung för en tid under 1464–1465 och 1467–1470. Förhandlingar om att åter erkänna Kristian som svensk kung ledde ingenstans och denne försökte sätta kraft bakom sina krav på den svenska tronen med militära aktioner i Sverige.**
Slaget **vid Öresten (1470)**	**1470 besegrar Sten Sture d.ä. den danska kungen Kristian I av Danmark. Vid 1500-talets första hälft hade många strider om fästningen ägt rum och två gånger hade den raserats. Örestens fästning i Öresten beläget i Skene i Marks kommun var en medeltida borg som anlandes i syfte att försvara Sveriges västgräns under 1200- och 1300-talen. Troligen anlades Öresten strax före 1366**
Dansk-svenska kriget (1470–1471)	**Slaget vid Brunkeberg utkämpades den 10 oktober 1471 på Brunkebergsåsen på nuvarande Norrmalm i Stockholm mellan unionsförespråkare av Kalmarunionen ledda av danske kung Kristian I, och det separatistiska Sturepartiets anhängare, som ville lösgöra Sverige från unionen, under svenske riksföreståndare Sten Sture den äldres befäl.**

Sturarnas ryska krig (1495–1497)	**Sturarnas ryska krig var ett gränskrig och ett korståg. Det fördes mellan Sverige och Moskva-Ryssland från 1495 till 1497. Vapenstillestånd slöts på sex år den 3 mars 1497 i Novgorod. På sommaren 1495 kom nya tyska legosoldater till Sverige. De ryska trupperna gick över gränsen den 14 september 1495 och en del av det finska allmogeuppbådet hann inte fram till Viborg innan borgen och staden redan var omringad.**
Avsättningskriget mot kung Hans (1501–1503)	**Avsättningskriget mot kung Hans var ett svenskt uppror som pågick mellan 1501 och 1503, mot den danske unionskungen Hans. Den 10 augusti 1501 belägrades Örebro hus där en av de mest förhatliga fogdarna, Jöns Falster residerade. Fogden greps, fördes till Arboga och lynchades till döds. När kungen såg allvaret och styrkan i upproret valde han att resa till Danmark för att mobilisera en här.**
Svante Nilsson Stures krig mot Danmark (1504–1512)	**Svante Nilsson Stures krig mot Danmark var ett krig som utkämpades åren 1504 till 1512 mellan svenska motståndare till Kalmarunionen och Danmark. På våren 1511 återupptog danskarna sjöstriderna och de svenska kusterna härjades. I slutet av året föreslog Lübeck danskarna ett stillestånd. Det svenska riksrådets motstånd mot Svante Nilsson hårdnade och de krävde hans avgång. Svente Nilsson kom dock att avlida den 2 januari 1512.**
Sten Sture den yngres krig mot Danmark (1512–1520)	**Sten Sture den yngres krig mot Danmark, kallas den konflikt som varade 1512–1520 och var en del av unionskrigen vid tiden för Kalmarunionen. Kriget stod mellan unionsmotståndarna och den danske kungen Hans, senare hans son Kristian II, och slutade år 1520 sedan Sten Sture den yngre avlidit till följd av skador vid slaget på Åsundens is och Kristian II tågat in i Stockholm i september samma år.**

Gustav Vasas befrielsekrig (1521–1523)

Gustav Vasa talar till dalkarlarna i Mora. Målning av Johan Gustaf Sandberg 1836.

Gustav Vasas befrielsekrig, Gustav Vasas uppror och Befrielsekriget är några av benämningarna på de krigshändelser som inleddes 1521 som ett uppror mot Kristian II, kung av Danmark och Norge som nyligen återfört Sverige till Kalmarunionen. Kriget ledde till att Sverige slutgiltigt lämnade Kalmarunionen och att Gustav Eriksson, senare kallad Gustav Vasa, valdes till Sveriges kung år 1523. Detta krig har inget etablerat namn utan benämns olika i olika källor. Livgardet bär på sina fanor segernamnet Befrielsekriget, samt årtalet 1521, broderat i guld. Resultat Malmö recess Svensk återvunnen självständighet, Kalmarunionens upplösning. Stockholms blodbad. Kristian II var den siste danske kung som lyckades bli vald till kung av Sverige år 1520, detta genom att med tyska och danska trupper tränga in i Sverige. En svensk bondehär under Sten Sture den yngre gick för att möta hotet och härarna möttes utanför Ulricehamn (dåvarande Bogesund) i slaget på Åsundens is. Svenskarna förlorade och Sten Sture den yngre avled av sina skador under sin färd mot Stockholm. Sverige stod därmed utan någon självklar ledare. Stockholm kapitulerade till Kristian den 5 september 1520 och redan den 8 november iscensatte han Stockholms blodbad.